

Vilka är fördelarna?

Styrkan i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till.

Fördelarna i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till. Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en framgångsfaktor.

Genom projektet "Osund konkurrens" har den sunda konkurrensen gynnats genom att oseriös verksamhet fått verksamhetsförbud och blivit ålagda kännbara viten. Åtgärderna har fastställts genom domstolsbeslut.

Utöver omfattande åtgärder har projektet även lett till att flera verksamheter gjort frivilliga rättelser inom sina verksamheter. T.ex. har ansökan om tillstånd lämnats in och olovliga tillbyggnader har rivits.

Projektet har jobbat mot en effektivare samverkan och viktiga slutsatser har erfarits. Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en stor framgångsfaktor.

EXEMPEL JÖNKÖPINGS KOMMUN

Bygglovsavdelningen, Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun har ett väl utvecklat samarbete och samordning av tillsyn med andra avdelningar, förvaltningar och myndigheter.

Till exempel samordnas byggnadsnämndens tillsynsarbete med Miljökontoret, Tekniska kontorets mark- och exploateringsavdelning, Stadsbyggnadskontorets utvecklings- och trafikavdelning, socialförvaltningen och Trafikverket.

Exempel på samordning: Bygglovsavdelningen och Miljökontoret

När det gäller samordningen med Miljökontoret så sker det inom flera olika tillsynsområden, bland annat gällande strandskydd, ventilation och obligatorisk ventilationskontroll, anläggningar för enskilt vatten- och avlopp samt ovårdade tomter och förfallna byggnader.

Miljökontoret deltar i bygglovsavdelningens veckomöten med genomgång av nyinkomna bygglovsärenden och har då övergripande insikt i inkomna ärenden. Miljökontoret meddelar under mötet vilka ärenden som förvaltningen önskar att få översända på remiss för vidare granskning. Remisstiden brukar utgöra ett par veckor. När det gäller utomplansärenden så deltar Miljökontoret även i en utomplansgrupp som leds av bygglovsavdelningen. Där ingår även den kommunala lantmäterimyndigheten och en tjänsteperson som jobbar med frågor som rör översiktlig planering. Platsbesök görs då inför nyetableringar på landet.

Foto: Carl-Magnus Pehrsson

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn ger positiva effekter för annan kommunal verksamhet och tillsyn

Tillsyn av olovligt utförda bygglovspliktiga åtgärder till exempel i form av tillbyggnader i småhusområden med enskilda vatten- och avloppsanläggningar

När det gäller tillsynsärenden för olovligt utförda åtgärder i form av ändringar av småhus (en- eller tvåbostadshus eller fritidshus) såsom tillbyggnader, så ges Miljökontoret möjlighet att ta del av handlingarna i ärendet och inkomma med yttrande före beslut. Det gäller då särskilt i områden och fall där bostaden eller fritidshuset har en enskild vatten- och avloppsanläggning.

Det har då bland annat handlat om traditionella fritidshusområden som sedermera har blivit områden med alltmer permanentbostäder.

Byggnadsnämndens tillsyn och samordning med Miljökontoret har då underlättat Miljökontorets verksamhet och fortsatta tillsynsarbete med tillsynen av enskilda vatten- och avloppsanläggningar på enskilda fastigheter och områden.

Stadsbyggnadskontorets kartavdelning har också gjort inmätningar på plats för att säkerställa byggnadernas area. På så vis har även Miljökontoret haft uppdaterad information om bebyggelsen i områdena för sitt fortsatta tillsynsarbete.

Inför upprättande av nya detaljplaner i traditionella fritidshusområden har Stadsbyggnadskontorets bygglovsavdelning tillsammans med detaljplaneavdelning och kartavdelning också utfört inventeringar och inmätningar av befintliga byggnader, vilket har medfört positiva effekter för Miljökontorets hantering av enskilda vatten- och avloppsanläggningar. På så vis har myndigheten haft uppdaterat material för att kunna följa upp arbetet med anläggningarna. Det har också underlättat för Tekniska kontorets VA-avdelning inför anordnande av kommunalt vatten- och avlopp i områdena.

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn har samordnats med annan kommunal tillsyn

Tillsyn av ovårdade tomter

Samordningen med Miljökontoret har också gjorts i specifika tillsynsärenden. Det har då handlat om tillsynsärenden i form av ovårdade tomter. Där har byggnadsnämnden och Miljökontoret har ett tätt samarbete. Det gäller då särskilt om tillsynsärendet även omfattar uppställda fordon och farliga kemikalier. Tjänstepersoner från bygglovsavdelningen och Miljökontoret har då gjort gemensamma platsbesök. Kommunikation, handläggning och beslut har då samordnats.

EXEMPEL MALMÖ STAD

Malmö stad har under flera år haft ett tillsynssamordningsprojekt som kallas Tryggare Malmö. Arbetet är stabilt och långsiktigt. Under senaste året har gemensamma insatser gjorts inom framförallt sju tillsynsområden: olovliga boenden, hygieniska behandlingslokaler, oregistrerade livsmedelsverksamheter, livsmedelsfusk, butiker med olovlig försäljning i detaljhandeln, samlingslokaler och fastighetsövergripande tillsyn.

Vilka deltar i samordningen?

Främst miljöförvaltningen, Räddningstjänsten Syd, stadsbyggnadskontoret, arbetsmarknad- och socialförvaltningen (alkohol- och tobakstillsyn samt socialtjänst), fritidsförvaltningen (bidrag till föreningar), Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Tullverket och Arbetsmiljöverket.

Foto: Malmö stad

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Vi delar information och kunskap samt hjälps åt med planering, gemensamma besök och uppföljning av objekt som är intressanta för flera myndigheter.

Tryggare Malmö är numera en permanent satsning på samarbete mellan kommunala och statliga myndigheter för att motverka brottslighet och skapa trygghet. Stadsbyggnadskontoret är mest aktiva i tillsynen av bostäder, samlingslokaler och det vi kallar fastighetsövergripande tillsyn (ofta tidigare industrifastigheter där en mängd olika verksamheter etablerats olovligt). Mer information om denna framgångsrika satsning finns här: <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Trygghetssamarbeten-med-myndigheter/Tryggare-Malmo.html>

Exempel på effekter

Som exempel kan nämnas en olovlig ändrad användning till internetcafé som även drev sin verksamhet på ett sätt som var tveksamt utifrån Coronarestriktionerna och innebar en oregistrerad livsmedelshantering. Efter information om att byggsanktionsavgift troligen skulle bli aktuellt stängdes verksamheten ner vilket innebar att andra myndigheter inte behövde avsätta ytterligare resurser för tillsyn gällande Coronarestriktionerna och den oregistrerade livsmedelshanteringen.

Vilka är fördelarna?

Om en olovlig användning kan upphöra och inredning kopplat till den olovliga användningen kan tvingas bort med stöd av plan- och bygglagen kan behovet av tillsyn från andra myndigheter minska. Tillsammans har vi de verktyg som krävs för att ingripa mot bostäder och verksamheter som utgör en fara för kommuninvånarnas hälsa och säkerhet.

EXEMPEL SAMHÄLLSBYGGNAD BERGSLAGEN

Samhällsbyggnad Bergslagen (SBB) är ett samarbete mellan de fyra kommunerna Lindsberg, Nora, Hällefors och Ljusnarsberg. Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar på uppdrag av Samhällsbyggnadsnämnden Bergslagen och är en gemensam förvaltning för miljö- och byggfrågor för kommunerna Hällefors, Lindsberg, Ljusnarsberg och Nora. Samhällsbyggnadsförvaltningen är uppdelad i ett samhällsbyggnadskontor och ett miljökontor. 2019 påbörjades de en satsning på tillsynsområdet genom att anställa två handläggare med större fokus på just tillsyn. Från hösten 2020 har de två handläggare som enbart jobbar med tillsyn. Kommunen har upprättat en tillsynsplan för sin tillsynsverksamhet.

Exempel på samordning.

Det samarbete som de anser funkar bäst är det mellan tillsynshandläggarna och bygglovshandläggarna. Då de igår i samma arbetsgrupp har de ett nära samarbete och stöttar varandra i frågor som överlappar varandras områden.

Det finns även ett påbörjat samarbete med miljökontoret gällande strandskydd och andra ärenden som överlappar inom PBL och miljöbalken. Där kan det se lite olika ut i samarbetet, antingen gör de direkt bedömningen att det krävs ett gemensamt platsbesök för att reda ut vilken lag som tillsynen avser. Eller så görs ett första besök av den handläggaren som får in ärendet och efter det görs bedömning hur ärendet vidare ska hanteras.

Det finns även ett visst samarbete med park och gata då det är de som för det mesta få in anmälningar om ovårdad växtlighet. Där håller de på att ta fram en e-tjänst för att få in anmälningarna till rätt ställe och med rätt information på en gång. De har även just nu ett projekt om just ovårdad växtlighet där de tar fram informationsmaterial och mallar för handläggning.

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn ger positiva effekter för annan kommunal verksamhet och tillsyn

Den största positiva effekten ser de i bättre upplysningar kring ärenden som inte är bygglovspliktiga. Där de nu inte bara upplyser om att det inte kräver något bygglov, utan även upplyser om att byggnationen ska följa de lagar och regler som gäller för byggnader även fast det inte kräver bygglov eller anmälan.

En annan positiv effekt är att när det gäller ärenden som berörs av både PBL och miljöbalken gör de ett samlat utskick med information för att underlätta för den fastighetsägare som omfattas av tillsynen.

Kommunöverskridande samarbete

Ett samarbete mellan länets tillsynshandläggare ska ha sitt första möte under maj. Samarbetet ska syfta till erfarenhetsutbyte men även en möjlighet till att lära av varandras arbetsätt.

EXEMPEL HELSINGBORGS STAD

Lokala samverkansrådet i Helsingborg är en operativ arbetsgrupp som sammankallas av Stadsledningsförvaltningen, avdelningen för trygghet och säkerhet. Operativa insatser görs minst en gång i månaden i gruppen. Kontroller görs mot grossister, butiker, restauranger, olovliga boenden, massagelokaler, förenings- och samlingslokaler samt avfalls- och livsmedelstransporter.

Vilka deltar i samordningen?

Stadsbyggnadsförvaltningen, räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, tillsyn av hälsoskyddet, socialtjänstens tillsyn, alkohol- och tobakstillsynen, livsmedelstillsynen, samt lokalt samverkansavtal, polis, kronofogde, skatteverk, arbetsmiljöverk, tull, f-kassan, arbetsförmedlingen

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Lokala samverkansrådet innebär att statliga och kommunala myndigheter samarbetar i gemensam tillsyn mot osund konkurrens och kriminalitet. Ett scenario kan vara en biltvätt, som har boende (bara skrivna eller fysiskt boende) på adressen, inte sköter kassaregister och personalliggare, inte uppfyller miljöbalkens bestämmelser om hälsoskydd, om det finns personer som saknar uppehållstillstånd, om anställda har försörjningsstöd eller sjukpenning men arbetar ändå, om det finns annan verksamhet än den som ska bedrivas, brandskydd och tillstånd brandfarlig vara, stöldgods, narkotika mm När olika lagstiftningar används och sanktioner kommer i lager på lager blir det jobbigt och dyrt att inte följa lagarna.

Vilka är fördelarna?

Alla deltagande myndigheter har lärt sig om varandras ramar och när något uppträder i det dagliga tillsynsarbetet vet vi vilken myndighet som ska kontaktas. Vid daglig tillsyn samarbetar vi även utanför Lokala samverkansrådet.

EXEMPEL SANDVIKENS KOMMUN

Sandvikens kommun har haft samordnad tillsyn kring ett förfallet hus. Ett förfallet bostadshus har tagits över av emigranter och fastighetsägaren har agerat "målvakt". Ärendet har omfattat sanitär olägenhet, misstänkts ha involverat barn och det har bedrivits ocker mot utsatta människor.

Vilka deltar i samordningen?

Plan- och byggenheten, miljö & hälsa, socialtjänsten, kronofogdemyndigheten, polismyndigheten deltar samordnat i tillsyn i ärendet.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Ärendet började som anmälningar till alla myndigheter på olika håll. Det har varit en hel del sekretess på detta ärende pga. socialtjänsten och polisens inblandning, men ansvarig handläggare har upplevt ett bra samarbete. Det har genomförts flera möten om strategier hur man ska förhålla sig till de olika myndigheternas lagstiftning för att komma framåt i ärendet. De olika enheterna m.fl. har varit

noggranna med att informera varandra om skeenden och förändringar i ärendet. Ärendet fick god utgång i detta fall.

Vilka är orsakerna till att man lyckats?

Plan och byggenheten har liksom övriga myndigheter rutiner skapade för vilka som ska kontaktas i liknande situationer. Man har följts åt och underrättat varandra om minsta lilla förändring i ärendet för att inget ska falla på legala teknikaliteter. Från alla enheter har man haft samma representant hela vägen.

Sen har vi också flera **kortfattade exempel från andra kommuner:**

Bengtstors:

Samordning med Räddningstjänst och miljökontoret har skett i specifika tillsynsärenden som gällt ovårdade byggnader eller otillåtna byggnationer som befarats medföra risk för människors hälsa och säkerhet. Samordning har genomförts på så sätt att de olika medverkande parterna har beslutat att genomföra samordnad tillsyn vid ett specifikt tillfälle, den som tillsynen har varit riktad mot har fått information om att samordnad tillsyn kommer att ske med information om vad tillsynen avser samt tid och datum när tillsyn ska genomföras - informationsbrev om tillsyn har skickats ut 2 - 3 v innan tillsynsbesök ska genomföras.

Vara:

Miljö- och byggtillsynen ligger samordnat på en verksamhet i Vara kommun vilket innebär att vi naturligt samordnar t ex förorenad mark/ovårdade fastighet. Samma gäller för livsmedels- och hälsoskyddstillsyn. Alkohol- och tobakstillsynen har vi även ansvaret för men samordnar denna i gemensam nämnd med många andra kommuner

Svenljunga:

Vi arbetar på att få ett mer löpande samarbete utanför inkommande ärenden. Än så länge har dock den gemensamma tillsynen, både med räddningstjänst och internt med miljö, skett genom inkomna ärenden. När ärenden kommer in som kan beröra flera enheter, internt eller externt, gör vi gemensamma platsbesök. Utifrån platsbesöket kan avgöra om vi behöver upprätta separata ärenden internt, eller vilken myndighet som ska hantera ärendet externt. Specifikt så är vår ambition att åka ut på gemensamma platsbesök med miljöenheten när det rör sig om ovårdade fastigheter. Det är ibland oklart vilken lagstiftning som bör användas. Efter platsbesöket kan vi bedöma vilken enhet som handlägger ärende, alternativt att vi behöver upprätta ett separat ärende för varje enhet.

Mariestad:

Gällande strandskydd så har vi ett bra samarbete mellan avdelningarna och arbetar dessutom i samma system. Ser vi något som berör bägge områdena tar vi kontakt med varandra. Räddningstjänst skickar över handlingar som de anser kan vara farliga gällande brister bland annat i byggnader som brandskydd, konstruktion som de har sett vid deras tillsyn. Sotaren skickar över ett godkänt sotarintyg till oss och ser vi då att vi inte har något ärende som startar vi upp ett tillsynsärende.

Gullspång:

Sotaren skickar in deras godkända sotarintyg till oss och då ser vi om det har inkommit en anmälan om eldstad eller inte. Räddningstjänst skickar över dokument till oss om de ser att det finns brister i en byggnad såsom brandskydd, brister i konstruktion Strandskydd har vi ett samarbete mellan avdelningarna och skickar förfrågningar oss emellan om det kan krävas strandskydd eller inte.

Lilla Edet:

Bygglovshandläggare och kommunekolog samverkar när det uppstår ärenden som berör både PBL och miljöbalken (strandskyddslagstiftningen). De kan åka ut tillsammans och diskuterar i vilken ordning handläggningen av de olika ärendena ska ske. På ett liknande sätt har det förekommit samverkan mellan PBL-prövning och livsmedelslagstiftningens (främst vid riskklassificering av nya livsmedelsverksamheter).

Alingsås:

Enheter som deltog var, förutom bygglovsenheten, enheten för miljö- och hälsoskydd. Samordning sker i specifika ärenden. Vi träffas när behov finns och diskuterar ärendet ur våra olika perspektiv, och därefter arbetar varje enhet vidare utifrån respektive lagstiftning. Tanke finns om att i vissa fall göra tillsynsbesök tillsammans. Detta arbete är i uppstartsfasen.

Härryda:

Bygglovsenheten åker ofta ut tillsammans med miljöenheten när vi får in anmälningar om ovårdade tomter. Bygglovsenheten åker ut, några gånger per år, tillsammans med räddningstjänsten på tillsyn till boenden av olika typer, oftast boenden som inte har bygglov. Hälsoskydd är med i vissa fall där de sätter förbud att upplåta byggnad som bostad Vid strandskyddsärenden där det gäller byggnader åker bygglov ut tillsammans med miljö som har hand om strandskyddsfrågor i kommunen. I några specifika ärenden (restauranger) har vi åkt ut med personen som handlägger alkoholtillsynen och räddningstjänsten

Tranemo:

Vi har ett nära samarbete med räddningstjänst och miljö som innebär gemensamma möten, fältbesök, exempelvis ovårdade tomter och nedskräpning (miljö), nedlagda bensinstationer, olovligt inredda lokaler (brand) m.m.

Västerviks kommun samarbetar med räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, tillsynen av hälsoskyddet, livsmedelstillsynen och tillsyn gällande strandskydd enligt Miljöbalken. De beskriver om hur samarbetet går till: Samordningen görs vid behov i specifika ärenden där tillsynen berör olika lagrum och vi ser att vi har stöd i varandras olika kompetensområden. Byggenheten har ett nära samarbete med Räddningstjänsten. Ärendelistor med inkomna ärenden sänds varje vecka till Räddningstjänsten som anger i vilka ärenden de vill ha mera information/handlingar. Vi har vid flertalet tillfällen gjort tillsynsbesök tillsammans med Räddningstjänsten när det är oklart hur fastighetsägaren har hanterat brandskyddet. Eftersom vi är en miljö- och byggnadsförvaltning har vi ett nära samarbete med miljöenheten och är ofta ute tillsammans på ärenden som rör både PBL och MB. Tillsynsbesök görs ofta tillsammans med bygglovshandläggare och strandskyddshandläggare. Besök och tjänsteskrivelser görs tillsammans med bygglov-, miljö- och hälsoskyddshandläggare och byggnadsinspektör. Kan handla om olovliga och lovliga bostäder där det finns klagomål på ventilation/mögel/ovårdad byggnad och/eller tomt. Tillsynsbesöken och tjänsteskrivelserna samordnas med de handläggare som är aktuella

Kalmar kommun skriver att de ser att deras aktiva arbete med tillgänglighet i lovprocessen gett effekter i form av minskat behov av BAB-åtgärder i nya byggnader.

Emmaboda kommun samarbetar med räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, livsmedelstillsynen, tillsyn gällande strandskydd enligt Miljöbalken. De beskriver kort om hur samordningen är ett löpande arbete som görs tillsammans vid tillsyn av olika ärenden. Samarbetet sker vid vissa större nedskräpningsärenden samt vid byggnationer eller ändringar i byggnader. Det är då ett samarbete mellan bygg och räddningstjänsten.

Goda exempel från Stockholms län:

Hur går samarbeten till?

- Samarbete i ärenden med brandförsvaret och polisen i ärenden där fastighet fått användningsförbud på grund av risk för skada. Gemensam syn på plats har skett samt kontinuerlig uppdatering mellan olika tillsynsmyndigheter för statusuppdatering i ärendet
- Samarbete med socialtjänsten i fall där barn misstänks fara illa vid extremt ovårdade tomter
- Brandkåren anmäler bristande brandskydd
- Samarbeten mellan olika förvaltningar (här nämns främst samarbete mellan byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskydd samt trafiknämnder) där de håller varandra uppdaterade om eventuella brister som uppmärksammas
- Bostadsanpassning skickar direkt ett brev till fastighetsägaren om dennes ansvar gällande tillgänglighet i den egna byggnaden direkt när ansökan om bidrag för att avhjälpa tunga dörrar kommer in, vilket leder till att många fastighetsägare rättar frivilligt istället för att söka om bidrag

Exempel där byggnadsnämndens tillsyn gett effekter på annan kommunal verksamhet:

- Kostnader för bostadsanpassning minskar i och med arbete hos byggnadsnämnden att bygga tillgängligt från start (inklusive dörrautomatik och andra avhjälpna hinder)
- Bättre samarbete mellan enheter har uppstått efter att tillsyn bedrivits mot annan kommunal verksamhet

EXEMPEL PÅ KUNSKAPSHÖJANDE NÄTVERK

Ett exempel på nätverk för tillsynshandläggare har också framkommit. Det är en samverkan mellan kommunanställda som jobbar med tillsyn. Det är ett forum där tillsynshandläggare stöttar varandra, bollar frågeställningar och delar med sig av kunskap och erfarenheter. Träffarna hålls via teams ungefär var 5:e vecka och en kallelse går ut veckan innan. De som kan och vill deltar. Varje träff brukar ha mellan 12 - 20 deltagare. Det finns en dagordning där alla kan föreslå diskussionspunkter och därefter lägger samordnare ut anteckningar från mötet. Nätverket är inte geografiskt begränsat. Det finns deltagare från alla delar av Sverige. Om någon blir intresserad, hör av er till tija.torekull@vastervik.se

Bilagan är framtagen genom ett samarbete i länsstyrelsernas tillsynsvägledningsnätverk och sammanställt av expertgruppen i maj 2021.